

پښتو معنی پوهنه

Pashto Semantics

Bushra Iqram¹

"Semantics is the study of meaning of words and phrases in a language. Not only linguist but also philosophers are also interested in it. In the past philosophers have been much more concerned with it but now it is deeply studied in linguistics also. Its field is very wide. It studies the way of paraphrasing, transformation and detecting the ambiguities. To understand the meaning of a sentence and its semantic relations with other expressions only the meaning of lexical items is not enough but one is also required to know how they inter – relate. A semantic analysis explains antonyms, synonyms, homonyms, and polysemy, Hyponyms, Meronym, Homonymy, Homophony and Homographs. The author of this paper has thrown light on semantics and different aspect of semantics and then defined synonyms, antonyms, Homonyms and polysemy etc. and has given examples from Pashto language and concluded that Homograph Homonyms and Polysyms are greater in number in Pashto while Homophone are very short in Pashto language.

Key words: Semantics, Synonyms, Homograph, Homonyms, Polysyms, and Antonyms."

په ژبه کښې د معنو مطالعې ته معنی پوهنه یا معنیات وئیلې شي - ژبه د معنو د اظهار یوه ذریعه ده او د یوې ټولنې غړي په خپلو کښې په دې معنو پوهېږي - خو معنی په اصل کښې زمونږ په ذهن کښې وي او د ذهن دغه معنی مونږ د ژبې د وېناوي او لیکلي شکل په ذریعه او یا د اشارو او حرکاتو په ذریعه بل ته منتقل کوو - په غږ پوهنه کښې مونږ د ژبې د غږونو مطالعه کوو - د لفظونو او جملو ترتیب او تنظیم مونږ په صرف او نحو کښې مطالعه کوو - دا لفظونه په جملو کښې او جملې په خبرو اترو په داسې طریقه ترتیب شوي وي چې زمونږ د ذهن معنی د ټولنې نورو غړو ته منتقلوي دا لفظونه او جملې داسې طرز ترتیبول وي چې زمونږ په ذهن کښې معنی په صحیح توګه بل ته اورسي ژبې له اويا لفظونه او جملو له آخر څنګه ترتیب ورکړې شي - چې د وېنا کونکي په ذهن کښې پرې معنی تر بله اورسوي په معنیاتو کښې مونږ ددې قسمه سوالونو جوابونه ورکوو - معنیات یا معنی پوهنه د

1 Assistant Professor, Pashto Academy, UOP

ژبې هغه تجزيه ده چرته چې د معنی تجزیه کولې شي او دا د ژبې يو غږ مرئي او تجریدی تجزیه ده -
 ځکه چې مونږ غږونه رېکارډ کولې هم شو او مشاهده کولې ئې هم شو خو معنی د انسان دننه هغه
 صلاحیت سره تعلق لري چې انسان پرې منطقي سوچ کوي او پوهه حاصلوي - نو هر کله چې مونږ
 د معنی تجزیه کوو نو اصل کښې مونږ د خپل هغه صلاحیت تجزیه کوو چې مونږ پرې معنی تخلیق
 کوو -

معنیاتو ته په انگریزی کښې Semantics وئیلې شي - د معنیاتو د پاره Semantics لفظ په اتلسمه پېړۍ
 کښې رائج شوے دے - دا د فرانسیسی لفظ Semantikos نه اخذ شوے دے - او لفظ
 Semanatique د یوناني لفظ Semanein نه اخذ شوے دے چې مطلب ئې دے Signify یعنی په نځبڼه
 کول او د Semainein رېښه Sema ده چې مطلب ئې دے Sign یعنی نځبڼه - څه مهې ډکشنري د
 معنیاتو معنی داسې ورکوي - د اکسفورډ ډکشنري مطابق:

The branch of Linguistics and logic concerned with meaning .the two main areas are
 logical semantics, concerned with matters such as sense and reference and pre-
 Supposition and implication and analysis of word meanings and relations between
 them. ۱

ترجمه: د ژبپوهنې او منطق هغه څانګه چې د معنی سره تعلق لري - دوه مهې څانګې ئې منطقي
 معنی پوهنه چې د قوای حس، سنت، او قیمتي مفهوم غوندې معاملاتو سره تعلق لري - او لغوي
 معنی پوهنه چې د لفظونو د معنی د تجزیې او د لفظونو تر مېنځه تعلق باندې بحث کوي -
 کېمبرج انګلش ډکشنري د Semantics معنی څه داسې کوي -

"Syntax Describes the rules by which words can be combined into sentences while
 semenatics describes what they mean. ۲ "

ترجمه: نحو هغه قواعد بیانوي د کومو مطابق چې لفظونه په جملو کښې رايوځای کېږي او معنی
 پوهنه دا بیانوي چې ددې لفظونو معنی څه ده -
 کولنز انګلش ډکشنري د معنیاتو معنی څه داسې کوي -

"The branch of linguistics that deals with the study of meaning , changes in meaning and the principles that govern meaning the relationship between sentences or words and their meanings. ۳ "

ترجمه: د ژبپوهنې هغه څانګه چې د معنې د مطالعې، په معنی کښې بدلون او هغه اصولو سره تعلق لري د کومو ترمنځه چې د جملو یا د لفظونو او معنو تر مېنځه تعلق معلومولې شي -
فرا لے Frawley وائی:

Linguistic semantics is the study of literal decontextualized, grammatical meaning ۴ .

ترجمه: ژبپوهنه کښې معنی پوهنه د یو لفظ لفظي مطلب، د سیاق و سباق مطلب او نحوي معنی ته وئیلې شي - دغه شان کرېدلر (Kreidler) وائی:

Linguistic semantics is the study of how languages organize and express meanings. ۵

ترجمه: ژبپوهنه کښې معنی پوهنه دا مطالعه کوي چې ژبې څه رنگه معنی ترتیبوي او د معنو اظهار کوي -

خو د معنیاتو په لړ کښې د ټولو نه مشهور نوم I.A Richards او د C.K Odgen دے چې په 1923ء کښې ئې خپل مشهور زمانه کتاب "The Meaning of Meaning" لیکلے ؤ چې پکښې ئې د معنی په معنی هر اړخیز بحث کړے دے - دې لیکوالانو د معنی ډېر تعریفونه ورکړي دي - چې یو شو پکښې لاندې ذکر کولے شي -

- An intrinsic property.
- A unique unanalysable relation to other things.
- The other words annexed to a word in the dictionary.
- The connotation of a word.
- A volition
- That which is actually related to a sign by a chosen relation.
- That to which the user of a symbol actually refers.
- That to which the user of a symbol believes himself to be referring that to which the Interpreter of a symbol refers.
- That to which the interpreter of a symbol believes himself to be referring. ۶

ترجمه يو فطري خاصيت:

- نورو څيزونو سره يو ځانگړې او نه تجزيه کونکے تعلق -
 - يو لغت کښې يو لفظ سره ترلي نور لفظونه د يو لفظ د لغوي مطلب نه علاوه اضافي معني -
 - يوه اراده -
 - چې د يو چون کرے شوي تعلق په ذريعه يو علامت سره واقعي تعلق لري -
 - هغه چې د يو علامت استعمالونکے ورته واقعي اشاره کوي -
 - هغه چې د يو علامت استعمال کونکے يقين لري چې ورته اشاره کوي -
 - هغه چې د يو علامت تشریح کونکے ورته اشاره کوي -
 - هغه چې د يو علامت تشریح کونکے يقين لري چې هم هغه علامت ته اشاره کوي -
- د معني د پاره په انگريزي کښې Meaning لفظ استعمالېږي د لفظ Meaning يا معني گڼ تعريفونه کېدے شي خو د ژپوهنې په رڼا کښې Meaning يو مناسبه تعريف به داسې وي چې :

Meaning is the Function of signs in language. V

ترجمه: په ژبه کښې د نځسبو وظيفې ته معني وئيلے شي -

جرمن فلاسفر لدولک وټکستائن د Meaning تعريف داسې کوي -

"The meaning of a word is the use in the language, in other words, the role a word plays in the language".

ترجمه: د يو لفظ معني په ژبه کښې د لفظ استعمال دے يا نورو لفظونو کښې په ژبه کښې چې لفظ څه کردار ادا کوي -

د يو لفظ د معني تصور د ټولو نه اول يوناني فلاسفر ارسطو پېش کرے ؤ - د شپاړسمې پېړۍ نه لغتونو يعني ډکشنرو زمونږ د ژبې د استعمال په حقله ډېر مهم کردار ادا کړو - د معنياتو مقصد دا نه دے چې مونږ د يو لفظ د معني تلاش اوکړو بلکې معنيات په دې زور ورکوي چې مونږ په دې پوهه

شو چې لفظونه او جملې څه معني ورکولې شي او يا څه رنگې بامعني کېدې شي - وټنگستائن وائي چې د يو لفظ معني ته مه گورئ بلکې د معني استعمال ته گورئ معنيات په اصل کېنې مونږ سره د يو لفظ د استعمال په معلومولو کېنې مدد کوي -

يو ژبپوهان او يو عام بنده د پاره يو شاني يو لفظ د ژبې يوه بنيادي اکائي ده - خو په ډېرو ژبو کېنې يو لفظ په گڼو صرفي حالتونو کېنې موندې شي لکه په انگرېزي کېنې Go, Goes, Went, Gone, Have او Go to دغه شان په پښتو کېنې ، ځي، ځم، ځي، ځي، ځي، او راځي، درځم ، درځو، راځي وغېره د ځي او راځي مختلف حالتونه دي -

انساني ژبې دا خاصيت لري چې د يوې ژبې د شمېر د لفظونو نه بې شمېره جملې جوړېدې شي - په دې کېنې به څه بامعني او څه بې معني هم وي خو په نحوي توگه به صحيح وي - د ژبې دې خاصيت ته Compositionality Non-وئيلې شي - خو په هره ژبه کېنې څه Non - Compositional ټولگي هم وي - او هغه د محاورو وي ځکه چې په محاوره کېنې د لفظونو معني خپلې نه وي - بلکې د فقري نه په کلي توگه يوه معني اخذ کولې شي - لکه:

هاتيانو سره تانتي جوول

په حقيقي دنيا کېنې هاتيانو سره تانتي هېڅوک نه جوي خو ددې فقري په کلي توگه مطلب دے د ځان نه لويو خلقو سره تعلق ساتل -

په يوه ژبه کېنې معني په لاندیني درجو کېنې کېدې شي -

Lexical Semantics: - د لفظونو معني ته Lexical Semantics وئيلې شي -

Phrasal Semantics: - د جملو او فقرو معني ته Phrasal Semantics وئيلې شي -

Utterance Meaning: - په يوه مخصوصه موقع د لفظونو مخصوص استعمال او معني سره څه اشارې او حرکات په داسې طريقه کول چې دغه لفظونو نه څه خاص مطلب اخيسته شي - دغه معني او مطلب ته Utterance Meaning وئيلې شي - د يو لفظ د معني مختلف اړخونه څه په دې جوړله دي -

The Logical or Denotative Meaning: دا د يو لفظ لغوي مطلب دے چې هغه تصور يا خيال په نخبه کوي کوم طرف ته چې دا لفظ اشاره کوي دې تصور ته مونږ د معني د ورې نه وره اکائي هم وئيلے شو چې Semeime ورته وئيلے شي - لکه څنگه چې د غږ ورې اکايي ته Phoneme وئيلے شي - Semeime په جوړښت او ترتيب کښې د مارفيم په شان وي - مارفيم د ژبې د ټولو نه ورې معني لرونکې اکايي ته وئيلے شي - لکه څنگه چې مونږ د "ب" غږ تعريف داسې کوو چې شونديز، غږ ن او تم يعني Plosive دغه شان مونږ د لفظ سري تعريف داسې کولے شو - لفظ سرے د انسان + نارينا + بالغ معنو په جوړښت مشتمل دے - ددې ټولو دريو بنيادي خاصيتونو نه د سري تصور راولاړېږي - دا هغه واره واره خاصيتونه دي چې د سري تصور ټي لري که چېرې دې خاصيتونو کښې گډ وډے راشي نو بيا د سري تصور خرابېږي لکه د بالغ په ځاے مونږ ماشوم اولگوو نو دا تصور بيا د سري نه پاتې کېږي - دغه شان دوه خاصيتونه انسان او بالغ که په خپل ځاے وي خو د نارينا په ځاے زانه لفظ اولگوو نو بيا هم د سري تصور په خپل ځاے نه پاتې کېږي - د معني دا تصور هغه خاصيتونه لري چې مونږ پرې يو څيز د بل څيز نه فرق کولے شو - ددې مختصر تعريف په دې لفظونو کښې کولے شو -

"Denotative meaning is the logical meaning which indicates the essential qualities of a concept which distinguishes it from other concepts"

Connotative Meaning: د يو لفظ د بنيادي معني نه علاوه اضافي معني ته Connotative Meaning وئيلے شي - ددې تعريف مونږ داسې کولے شو -

"The additional or associated meaning which is attached to the denotative, conceptual meaning. ۱۰"

ترجمه: يعني د يو تصور بنيادي او منطقي يا ضروري خاصيتونو نه علاوه څه اضافي معني هم په يو لفظ پورې تړلې وي چې په حقيقي دنيا کښې په نورو حوالو دغه لفظ پورې انبتي وي - لکه د مثال په توگه سرے لفظ چې کوم تصور ته اشاره کوي د هغې بنيادي او منطقي خاصيتونه درې دي - انسان + نارينه + بالغ - دې سره مونږ د ننکالي او غږتي تصور هم اضافه کولے شو - دا هغه Connotations يا اقدار دي چې د سري تصور سره اضافه شوي دي - دې اضافه شوو خاصيتونو ته

Connotative وٿيلے شي - دا په يو مخصوص کلتور کښې وخت سره سره په استعمال کښې راځي ،
وده مومي او وخت سره سره بدلېدے هم شي ولې Denotative معني مستقله وي -

The Social Meaning: - دا هغه معني ده چې يو لفظ فقره ټي په مخصوصو حالاتو کښې ورکوي د
داسې لفظ په معني پوهه په يو مخصوص حال او په يوه خاصه موقع کښې حاصلېدے شي ټولنيزه معني
د وېناوي يا ليکلې ژبې د يو مخصوص انداز نه رايستلے شي - دا د وېنا کونکي او اورېدونکي کس په
تعلق هم انحصار کوي - لکه د دوي تعلق دقري دے - ذاتي دے ، دوستانه دے يا د نفرت
دے - ددې تعريف مونږ داسې کولے شي -

"It is the meaning that a word possesses by virtue of its use in particular social
Situations and circumstances ۱۱."

ترجمه: "دا هغه معني ده چې يو لفظ ټي په يوه خاصه ټولنيزه موقع او حالاتو کښې ورکوي"

The Thematic meaning: - دا هغه معني ده چې يو ليکوال يا وېناوال ټي د لفظونو د چون کولو،
ترتیبولو او په خاصو لفظونو د زور ورکولو نه اظهاروي لکه يوه خبره په گڼو طريقو کېدے شي يا يوه
معني يا يو کار د مختلفو لفظونو نه ادا کېدے شي اوس دا د وېنا وال خوبنه ده چې هغه کوم لفظ
استعمالوي - لکه لاندینو جملو کښې اوگورئ -

گل اندامه :- چا بياني دې څه کرې؟

رېښمينه :- پرس کښې مې اوغورځولې يا

پرس کښې مې کېښودے

پرس کښې مې سنبهال کرے

مطلب په ټولو جملو کښې پوره شو خو په مختلف انداز کښې

اوغورځولے لفظ دے پراوي او د تلوارې انداز دے - کېښودے نارمل انداز دے -

سنبهال کرے د احتياط او ذمه داري انداز دے -

دغه شان فعل، خوړل، به واخلو - خوړل مطلب - يو خيز لوار تېرول يا هغه په خوله کښې د ژبې او غاښونو په مدد مېده کول او بيا د ستونې نه تېرول د "خوړل" فعل استعمال په مختلفو جملو کښې اوگورئ -

ما سبب اوخوړو -

ما وختي ډوډۍ خوړلې ده -

زما ډېر ښکلې موټر دے خو تېل ډېر خوري -

ما د خپل جرم سزا اوخوړه -

په دې ټولو جملو کښې لفظ خوړل په مختلفو طريقو استعمال شوي دے - خو د پښتو ژبې ونيونکي په دې معنو پوهېږي دغه شان کله چې مونږ د خوړو او ستغو سپورو خبرو فرق چاته ښايو نو دا وايو چې:

اوخوړه هم خوراک دے -

اونغړده هم خوراک دے او

ډک شه هم خوراک دے -

په دې کښې د خوړلو د پاره درې لفظونه استعمال شوي دي - اوخوړه اونغړده، ډک شه - اولنې لفظ اوخوړه د خوړلو د پاره يو نارمل لفظ دے چې د انسان مثبت رويه ښايي - او اونغړده، ډک شه لفظونه د نفرت او تلوارې د خوراک د پاره استعمالېږي چې د انسان منفي رويه ترې نه ظاهرېږي دغه شان يو بل لفظ منډه وهل به واخلو -

ددې استعمال په لاندینو جملو کښې اوگورئ -

ما منډه کره -

ما چې زمرے اوليدونو دوه مې خپلې کرې او دوه پردۍ -

ما چې زمرے اوليدونو پښوته مې وې چې سيلۍ دې نه کرېم -

ما چې زمرے اولیدونو په شا مې بیا نه دي کلي -

دوه مې خپلې کړې دوه مې پردی ، پښو ته مې وې چې سيلی دې نه کړم ، په شا مې نه دي کلي -
ددې ټولو مطلب دے ډېره تېزه منډه وهل چې وېناوال ئې د مختلفو لفظونو او فقره ظاهروي -

څنگه چې مونږ د مختلفو لفظونو نه يوه معنی په نارمل ، شدید ، مثبت يا منفي کښې اخلو دغه شان
يو لفظ هم په مختلفو معنو کښې استعمالېږي او په يوه جمله کښې د لفظونو د ترتيب سره هم د جملې په
معنی کښې فرق راځي او د هر وېناوال يا ليکوال د لفظونو خپل ترتيب وي -

د ژبې کوټلي اړخونه لکه گرامر او تلفظ برعکس معنی د ژبې يو تجریدي اړخ دے او د يو لفظ
مختلفې معنی کېدے شي - دغه شان د يو څيز او د هغې د پاره د استعمال کونکي لفظ تر مېنځه هم
يو بې قاعده تعلق دے چې Arbitrariness ورته وئیلے شي - مطلب د څيزونو د پاره د نومونو کېښودلو
څه ترلے قانون نشته - لکه مونږ وني ته ونه وايو، عربي کښې شجر او انگرېزی کښې Tree- د څيزونو
د نومونو د پاره څه آفاقي يا د يوې ژبې په سطح څه قانون نشته البته يو لفظ په مختلفو معنو کښې
استعمالول ډېر وجوهات لري چې زيات تر پکښې ثقافتی وي -

د لفظونو تر مېنځه تعلق

د لفظونو تر مېنځه مختلف قسمه تعلق وي ددې قسمونو ذکر لاندې کولے شي -

Synonym :- هغه بدل لفظونه چې معنی ئې بېخي يو شان يا نزدې نزدې يو شان وي -

"Synonyms are different phonological words that have the same or very similar meanings ۱۲."

ترجمه: همانيزونه د بدلو غږونو هغه لفظونه وي چې يو شان يا نزدې نزدې يو شان معنی لري -

محاور احمد زيار صېب Synonyms ته همانيزو ته وائي او تعريف ئې څه په دې لفظونو کښې
کوي -

"همانيزوالي (Synonym) د دوو يا ډېرو ويونکيو تر مېنځ مانيزي همرنکي ته وائي او هغه وئونه چې

سره کت مټ يوراز او يا ورته ماناوې اولري ، همانيزونه (Synonymous) بلل کېږي - ۱۳"

زيار صېب ليکي چې په يوه ژبه کښې د لهجو د کثرت د وجې او د نورو ژبو نه پور راخستو شوؤ لفظونو په وجه همانيزونه زيات وي او په پښتو ژبه کښې هم همانيزونه زيات دي - لاندې د څه همانيزونو مثالونه ورکولې شي -

غبرتي	ننگياله
اديره	مقبره
پېرزو	سود
يخني	سرزي
اچه	پاک
پښکرې	اينگولې
غولې	انگن
ستانه	کوټه
اجل	مرک
کاشوغه	کاشک
پوهه	هونبيار
حادثه	پېښه
وانبه	سپا
چپلي	کېرې
گور	لحد
تکره	طاقتور
رکبي	تاشي
	قبر
	مضبو
	چوني

Antonym :- د يو لفظ اپوټه لفظ ته Antonym وئيلے شي - زيار صېب Antonyms ته بډمانيزونه وائي -

"Antonyms are words which are opposite in meaning. ۱۴ "

ترجمه: اينټونمز هغه لفظونه دي چې اپوټه معني لري -

د Antonyms دوه قسمونه دي - Simple Antonyms او ، Antonyms Gradable ددې دواړو قسمونو وضاحت لاندې ورکولے شي -

Simple Antonyms: - "In this relation the positive of one term implies the negative of the other.

ترجمه: په دې قسمه تعلق کښې د يو لفظ مثبت د بل لفظ نفي ښائي -

لکه مړ = ژوندے

پاس = فېل

دې ته Non - gradable Antonyms هم وئيلے شي - په دا قسم Antonyms کښې د مېنځ څه نقطه نه وي - لکه يو بنده به يا مړ وي يا ژوندے - دغه شان يو طالب علم به يا پاس وي يا فېل -

Gradable Antonyms: - دا داسې قسمه متضاد لفظونه دي چې د دوؤ متضادو انشا او منځومانه کښې هم څه حالتونه وي - لکه مالدار او غريب ، بوډا او ځوان، ښکلے او بدرنگ - ددې تعريف لاندې ورکولے شي -

"Gradable Antonymy is a kind of relationship between opposites where the positive of one term does not necessarily imply the negative of the other ۱۵"

ترجمه: درجه وار اينټونمز د لفظونو تر مېنځه داسې قسمه تعلق دے چې د يو لفظ مثبت ضروري نه ده چې د بل نفي اوبښائي -

لکه په پښتو کښې به د کرم او ښځه مثال واخلو - هسې خو د کرم اپوټه لفظ ښځه دے خو د کرم نه کم کرم ته ترم وئيلے شي - د ترم نه هم کم کرم ته ښځه ماتي وئيلے شي - ولې د کرم نه ډېر کرم ته

يشېدلې يا خوټكېدلې وئيلے شي دغه شان د يځ نه کم يځ ته سور وئيلے شي او د يځ نه زيات يځ ته يځ کنگل وئيلے شي -

د څه لفظونو د يو نه زيات Antonyms هم وي - لکه د جينې متضاد د عمر په لحاظ د بنځه دے او د صنف په لحاظ هلک دے - دغه شان د خور متضاد تريو هم دے تريځ هم دے - او پیکه هم دے - د څه لفظونو متضاد نه وي لکه لائبرېري ، سکول -

لاندي د څه Antonyms مثالونه ورکولے شي -

خفه	خوشحاله
دنک	چیت
بنکله	بدرنک
بنه	بد
مهين	شبر
پلن	اورد
زور	نوعے
اووم	پوخ
بره	بنکته
پر	وور

Hyponyms :- کله چې د يو لفظ معنی په بل لفظ کښې شامله وي - دې تعلق ته Hyponymy وئيلے شي - په دې کښې چې کوم لفظ د کُل په ځاے راځي يعني په دغه لفظ کښې د بل لفظ معنی شامله وي هغې ته Superordinate وئيلے شي او چې کوم لفظ د جز په ځاے راځي هغې ته Subordinate وئيلے شي - ددې تعريف څه په دې جوړ له دے -

"Hyponymy is a relation of inclusion that operates among groups of words. A hyponym included the meaning of a more general word this more general term is usually called hyponym or superordinate ۱۶"

ترجمه: "هائپونيمي د لفظونو د ډلو تر مېنځه د معنی د شاملېدو يو تعلق دے - يو هائپونيم کښې د يو ډېر عام لفظ معنی شامله وي - او دې ډېر عام لفظ ته په عمومي توګه هائپونيم يا سپر آرډينېټ وئيلے شي"

د مثال په توګه سپے ، پيشو Subordinate دي او ميمل Superordinate دے - او سپے او پيشو خپلو کښې Co - hyponyms دي - دغه شان ميمل د فائيلم کارډېټا يو قسم دے - فائيلم کارډېټا د Animal Kingdom يو قسم دے - دې قسمه تعلق کښې د لفظونو درجه بندي په ترتيب وار لحاظ کېدے شي -

Meronymy: Meronym يوناني لفظ دے چې مطلب ئې دے يوه برخه او د Hym مطلب دے نامه يعني هغه لفظ چې د بل يو څيز برخه وي ددې تعريف مونږ داسې کولے شو -

"This term describes a part - whole relationship between lexical items ۱۶"

ترجمه: "دا اصطلاح د لفظونو تر مېنځه د کُل او جز تعلق بيانوي"

د مثال په توګه د کتاب meronym صفحه ده دارهټ Meronym ډول، چکلی او کانجن دي - او د موټر Meronym انجن ، پايه او برېک دي -

Holonym: Holonym د Meronym اپوټه دے - Holo په يوناني ژبه کښې Whole يعني ټول ته وائي Name, Nyme يعني نامې ته وائي - لکه ارهټ او فرنيچر Holonym دي -

Polysymy: داسې لفظ چې د يو نه سېوا معنو کښې استعمالېږي - Polysym بللے شي - زيار صېب Polysymy ته څو مانيزوالي يا ډېر مانيزوالي وائي او تعريف ئې څه داسې کوي -

"څومانيزوالي يا ډېر مانيزوالي دې ته وائي چې د يو ښوون يا نوم د څو ښوليو پر وړاندې ټيکاو اولري - په بله وينا يوو ئې څو ذهني انځورونه او بيا تر دغه مېنځ څو تراوونه "ماناوي" (اونغارې) ۱۸"

په پښتو ژبه کېنې د څومانيزونو په حقله زيار صېب دا راټي لري -

"پښتو د اروپايي اوبنایي د نورو ژبو په پرتله له پلوه په هېڅ ډول د سيالی جوگه نه ده غوره لامل ئې دا دے چې هغو ژبو د بخرته فرهنگي او تخنيکي نومنيوهنو (ترمينالوجيو) په لړ کېنې د نيولو جيزمونو تر څنک پرماناونجيو (سيمانتيزمونو) هم پوره زور اچولے دے که تاسو د ساري په توگه د اکسفورډ ټوکيز سمندر اوگورئ تراويا مانيزو - د ويونوپورې پکېنې موندلے شئ ۱۹ -"

زۀ د خپلې سيمې د ژبې په بنياد لاندې د څو Polysym مثالونه وړاندې کوم -

• د بنيادم سترگه:-

• د آلو سترگه:-

• د نمر سترگه:-

• د بت د دانو پولے لکه د بت پولے ئې هسې دانگي

• د زخم پولے لکه په زړه مې پولے ولاړې دي

• د بي وفا جانان د لاسه

د زړه د پاسه مې پولے ولاړې دينه

د انگرېزي Pully ته هم پښتو ژبه کېنې پولے وئيلے شي کومه مشينري کېنې چې Pully لگېدلې وي

- د پښتو ژبې نالوستي وئيونکي هغې ته پولے واي -

سَټ (Husk of Spachol) لکه په گرمي کېنې د گورې په شربت کېنې سَټ څښل ښه وي -

سَټ (Invitaion) هغوي مونږ ته د واده سَټ کرے دے -

سَټ (To offer some thing) لکه هغه ماته د چائے ډېر سَټ اوکړو خو زۀ ترې راغلم -

سَټ (Refuse to eat something) لکه سَټ مه کوه چائے اوڅښه ستا خپل کور دے -

کاره (Aniseed) لکه د خبتي د بادي د پاره کاره خورل ښه وي -

کاره (Twisted)	س چي دا فلانے په پالنک بنپه کړي خدايه راکښي کړي تور لونک کاره سر ونه
گولی (Bullet)	س سورے سورے په گولو راشي د بي ننكي اواز دې رامه شه مئينه
گولی (Tablet)	ما د سر خوري گولی او خوره -
گولی (Candy)	ماشومې له پلار خوري گولی واخيستي -
تنک (Fit)	د درخانی قيص تنک دے -
تنک (Got fed up)	زه ستا نه تنک راغله يم -
اوری (Gum)	زما اوری وينه کوي -
اوری (Female baby of a sheep)	د اسلم گډې سپي ښکلې اوری ده -
سپ (Dog)	زمونږ گاونډيانو سپي ساتلے دے -
سپ (A part of a Persian Wheed)	هغې ته مور وئيل غلي شه خولې ته دې سپي کښېږده -
قلم (Pen)	ما له ورور د لاهور نه قلم راوړے دے -
قلم (Part of a Twig)	لکه مالي د کلاب قلم اوکړو -
مرغی (Bird)	په چمن کښي مرغی اوازونه کوي -
مرغی (A hole in the upper part of shalwar)	لکه درزي راله په پرتوک کښي يوه مرغی کړي
ده -	
اومه (Not cooked)	لکه دا ډوډي څه اومه ده څه سوځېدلې -

ژبه	(Tongue) لکه زما ژبه پخه شوې ده خبرې نه شم کولے -
ژبه	(Language) لکه پښتو زما مورنۍ ژبه ده -
تار	(Thread) لکه ابۍ له په ستن کښې تار واچوه -
تار	(Electric Wire) لکه زمونږ په کور د بجلی غټ تار تېر شوے دے -
تار	(Telephonic Wire) لکه د تېلي فون تار دې ستانه کښې تېر شوے دے -
غارہ	(Throat) لکه لاس چې مات شي غاړې له ځي -
	اورۍ د غاړې بنديوانه
	زۀ بنديوانه د آشنا د غاړې يمہ
غارہ	(A bank of Stream)
	د گودر غاړه ورته نيسئ
	د جينۍ خوئي د مرغابۍ دے رابه شينه
غارہ	د سيند غاړه (A bank of river)
	د سيند په غاړه غاړه مه ځه
	د مورہ يو ئې چرته ډوب به شي مئينه
غارہ	د قيص غاړه - د قيص غاړه ئې راله ښکلې کړې ده -
غارہ	د منگي غاړه - په يوه مشهوره سندرہ کښې د منگي غاړه داسې ستايلے شوې ده -
	د منگي غاړه مې شنه لمن مې سپينه کنه
	بل په غاړه مې زنگېرې تاويزونه کنه
	د منگي
غارہ	د کوهي غاړه (Edge of a Well) د کوهي په غاړه ناست ئې چرته کوهي ته پرې نه ووځي -

Homograph:- داسې لفظونه چې په ليک کښې يو شان وي - تلفظ ئې بدل وي او معنی ئې هم بدله وي - هغې ته هوموگراف وئيلے شي - لاندې مثالونه اوکورئ -

(Sweet)	خوړ	=	خوړ	(Wounded)
(Black)	توره	=	توره	(Sword)
(Side)	لور	=	لور	(Sickle)
(Sezurer)	غوټه	=	غوټه	(Knot)
(He tall)	لور	=	لور	(A large Wooden Stick)
(She tall)	لور	=	لور	(Fog)
(Reason)	وجه	=	وجه	(Muscle)
(A gift)	توبنه	=	توبنه	(Small Bugs)
(Feed)	مره	=	مره	(Dead)

لکه خوارې چې مرې شي نو مرې شي -

Homonymy:- داسې لفظونه چې ليک ئې يو شان وي تلفظ ئې هم يو شان وي خو معنی ئې بدله وي - هغې ته هومونيم وئيلے شي -

(Blame)	تور	=	تور	(Black)
(Angry)	سور	=	سور	(Red)
(Saliva)	لاره	=	لاره	(She has gone)
(Fire Fly)	اورکے	=	اورکے	(A green hurb)
(Saturday)	خالي	=	خالي	(Empty)
(Expensive)	سکران	=	سکران	(Nearest and sweet)

(Shop where Wood For fuel is saled)	تال	=	تال (Swing)
(An iron ring to the horse's houfs)	نال	=	نال (Sowing)
(Scattered)	خور	=	خور (Sister)
(A part of a persion wheel)	لت	=	لت (A lazy person)

Homophony: - داسې لفظونه چې لیک ئې بدل وي او معنی ئې هم بدله وي خو تلفظ ئې يو شان وي - هغې ته هوموفون وئیلے شي - دا لفظونه ماته په پښتو کښې کم ښکاري - يو شو مثالونه ئې دا دي -

(Shirt)	خت	=	خط (Letter)
(Dress)	جامه	=	ژامه (Gum)
(Lock)	جرنده	=	ژرنده (Water Mill)

ددې ټولو نه مونږ په دې نتیجه رسو چې پښتو ژبه د اروپايي ژبو سيالي نه شي کولے خو بيا هم هوموگراف، هومونيز او خومانيز يعني (Polysyms) په پښتو ژبه کښې ډېر دي - ولې موموفون راته د کوتو په شمېر ښکاري -

ماخذونه

- ۱: <https://www.lexico.com/en/definition/semantics> (Accessed June 20, 2019)
- ۲: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/semantics>. (Accessed, June , 18 , 2019)
- ۳: <https://www.collins.dictionaries.com/dictionary/english/semantics> (Accessed June 18, 2019)
- ۴: <https://www.um.es/lincoing/Ju/unito.pdf> (accessed June 09, 2019)
- ۵: Ibid
- ۶: C.K odgen and I.A Richerd , The meaning of meaning 8th edition, (New York: A hervest Book, Harcourt, Brace and World Inc, 1946)
- ۷: [Pandora.cil.wvu.edu\(Vjada/lingao/\(testzmatoid/semantics/html](http://Pandora.cil.wvu.edu(Vjada/lingao/(testzmatoid/semantics/html) (accessed June 16, 2019)
- ۸: Ibid

- ۹: Karim Nazari Baghes A short introduction to semantics in Journal of language teaching and Research , Vol -2 , No – 6 pp./411-1419 November 2011, (Available at) www.academypublication.com/issues/past/jilr/vol02/02/28.pdf (Accessed march 21, 2019)
- ۱۰: Ibid
- ۱۱: Ibid
- ۱۲: Margarita Goded Rambaud , Basic Semantics (India:universided Nacioned de Education a distanceia, 2012) P , 123
- ۱۳: پوهاند م - ۱ - زیار، پښتو مانه پوهنه، (کابل: دانش خپرونډویه ټولنه، اپریل ۲۰۱۷ء ، صفحه ۱۳۲)
- ۱۴: Margarita goded Rambaud, Basic Semantics (India: Universidead Nacioned de Education a Diotancea, 2012, Page. 123)
- ۱۵: Ibid Page. 124
- ۱۶: Ibid Page. 125
- ۱۷: Ibid P. 126
- ۱۸: پوهاند م، ا، زیار، پښتو معنی پوهنه، (کابل ، دانش خپرونډویه ټولنه، اپریل ۲۰۱۷ء ، صفحه ۱۴۳)
- ۱۹: ابضاً صفحه ۱۴۵